

Projektskema - Lokaludvalgets egne projekter

FØR PROJEKTET STARTES:

Titel: Dato og sted: LU-ansvarspersoner:	Projekttitel: Mere liv i haverne – sammen om vand og biodiversitet, Dato: 15. oktober – 15. december 2026 Sted: Brønshøj-Husum Bydel Gitte Kirkeby, koordinator i Grønne Nabofællesskaber, GNF Husum, medlem af Alternativet
Formål: <i>Hvorfor skal lokaludvalget lave projektet?</i> <i>Hvordan hænger projektet sammen med lokaludvalgets overordnede målsætninger?</i>	Projektet kan ses som del af en ny start for Lokaludvalget Brønshøj – Husum, da tanken med projektet er at inspirere til mere kontakt, aktivitet og fællesskab i og om haver - ikke kun i ét område, men gerne på tværs af bydelen, og derved lægger det også op til at imødegå kommunens politiske ambitioner om en mere mangfoldig, grøn, social og bæredygtig by. Projektet vil aktivere og koble aktører og ressourcer, bl.a. på tværs af foreninger og netværk. Formålet er at flere folk i bydelen går sammen i et arbejde om bæredygtighed i haverne – med mere brug af naturens virkemidler: Ved at indsamle og bruge regnvand, kan haverne i kraft af nye tiltag og havedesign – fx permakultur og skovhave - begrænse pres på drikkevand og kloaksystem, og skabe mere varierede, mangfoldige haver, der samtidig bliver mere modstandsdygtige haver overfor de voldsommere vejrforhold (varme, storm, regn osv.). Regnvandet kan omsættes som vigtig ressource til mere liv og biodiversitet; flere typer planter, insekter og fugle og dyreliv. Det kan også skabe mere klimasikrede haver.
Aktiviteter på flere måder	Mere liv i haverne kan skabes på flere måder: • Ved at alle med have hver især lærer mere om vand og biodiversitet, og selv kan lave nye tiltag, der udvikler og styrker planter, insekter, og dyrkning og høst i haverne. • Ved at deltagerne lokalt skaber kontakt, sparre og også hjælpes ad indbyrdes ved at gå sammen om udforskning og indsatser, og deler viden og erfaringer om metoder og indsatser og deler frø, planter og høst osv. • Andre interesserede kan inddrages, fx lejere uden adgang til have, bl.a. børnefamilier, der gerne vil deltage og hjælpe med arbejdet med køkkenhaver, høste overskudsæbler osv. Det vil glæde ældre og enlige haveejere, der dårligt kan overkomme at passe og udvikle på deres haver. • Ved en lokal netværksskabelse i og på tværs af bydelen, da nye og erfarne haveejere og andre får kontakt- og der måske inddrages flere folk lokalt og udefra med interesse i nye havedesign.
Projektperspektiver	Perspektivet er en form for social og grøn krydsbefrugtning og knopskydning over tid, da man kan katalysere yderligere inddragelse og netværk over tid, så et mix af folk indgår.

	Intentionen er, at bydelens eksisterende ressourcepersoner inddrages og de viser deres haver frem – fx hvad angår vand, permakultur-metoder, skovhave, biodiversitet og andet, og at deltagerne også bliver nye ambassadører for et tværgående netværk og samarbejde om en grønnere bydel. Formålet er således også at skabe liv mellem haver, mennesker og bydele, så deltagerne i kraft af oplæg og workshop-aktivitet får ny indsigt og kendskab til metoder på tværs af bydele, hvor forskellige inspirerende tiltag allerede er i gang og erfarne haveejere kan demonstrere tiltag i praksis og give anbefalinger. Udover at projektet på den måde vil opspore og samle de lokale ressourcepersoner, der har og kan noget forskelligt (kortlægning), er det tanken, at de nye haveejere på sigt også deler ud af deres erfaringer og flere den vej om kan komme med – gennem grundejerforeninger, FB-grupper, GNF-netværk mv. Således skal en lokal udveksling og kapacitetsopbygning, der gerne skal kaste mere af sig. Til det årlige klimafolkemøde kan fx foregå ny kontakt og videndeling mellem folk, lokale områder og bydele.
Målgruppe: <i>Hvem henvender projektet sig til?</i> <i>Hvorfor ønsker vi at henvende os til dem?</i>	Folks kontakt i villahaverne i mellem varierer meget, også om de udveksler viden og erfaring om haverne eller ej. Nyeste faglige viden og metoder kan være begrænset, men 'vilde haver'-konceptet har vist, at flere gerne vil ændre og udvikle deres haver; få mere liv i haven og gøre mere for biodiversitet og gøre mere for fugle og insektliv - bl.a. i kraft af vand. Med afsæt heri skabes der kontakt, og lægges aktivt op til netværk; at deltagerne inspirerer og motiverer til handling og udveksling hos andre. Denne første fase skal gerne kapacitetsopbygge til mere liv og netværk i og mellem haverne, såvel som mellem mennesker og bydele – erfarne og nybegyndere, ældre og yngre, ejere og lejere osv. Den primære målgruppe er husejere med have med ønske om at bruge regnvand til at stimulere deres have og skabe mere biodiversitet. Et klogt havedesign, samler og håndterer regnvand, kan skabe en mere modstandsdygtig have. Relevant kan også være ejere/lejere af nyttehaver og kolonihaver, og lejere uden have, der vil lære nyt, og ønsker at indgå praktisk i havearbejdet og få gavn af kontakt og udbytte. Enlige og ældre haveejere har fx æbler og andet at dele ud af, og kan ønske hjælp til have og køkkenhave. Derved rummer projektet et potentiale for "win-win-kontakt" mellem forskellige målgrupper i bydelen – også udover interesse for vand og biodiversitet.
Programmet	Programmet er endnu kun en foreløbig skitse. Aktiviteter planlægges under hensyntagen til andre lokale aktiviteter, hvoraf nogle er meget relevante - fx planlagte have-besøg i sept-okt. og LU-Hofors arr. om vandforsyning. En udfordring er at skaffe lokaler – gratis eller billigst muligt. 1. Okt, uge 43: Intro om projekt og oplæg "Vand og biodiversitet i haverne" Kickstart: seminar og workshop. Kort intro om LU, visioner og KK-støtte/politik mv + kort præsentationsrunde + interesser. Oplæg af Ann Lilja, ekspert i havedesign med vand, bl.a. fra projekter i Haveselskabet. Hun arbejder nu i Københavns Kommune. Sparring, respons og afklaring ift. videre forløb. https://haveselskabet.dk/dialog/dit-regnvand-dialogfolder/

	- Lokale besøg i bydel og udenfor bydel – mulighed for kontakt og sparring, brug af lokale faciliteter – fx til frø og plantebytte, kobling til aktiviteter og opbygning af lokale traditioner. Bl.a. at inddrage mødesteder hos grundejerforeningerne, fx ny Realdania-mødested, hvorved flere mødes og også hinandens kvarterer. 2. Nov, uge 45 "Permakultur og skovhaver" ved Aiah -der har Naturplanteskolen i Hedehusene - som også kan besøges efterfølgende. Herefter en variation af aktiviteter - Dels for at få yderligere inspiration, dels for at få styrket netværkskontakt, så den videre proces kan organiseres, også ift. deltagernes interesser og behov. I forløbet er lokale ressource-personer vigtige at få i spil som eksperter og forbilleder. Oplagt kan være at afholde workshop, hvor vi arbejder med tingene, og bruger input til konkrete havedesign, som man sparrer med hinanden om. Rådgivning og vejledning om havedesign, så deltagere i vinterperiode 2026 kan planlægge aktiviteter til foråret 2027. Møder med workshop kan evt. kobles med fællesspisning lokalt i kulturhuse. Besøg og workshop kan også afholdes med - eller evt hos - Mette Madvig, der er Permakultur-underviser og afholder kurser i hendes interessante have i Værløse. Afslutningsvis opsamles om læring, erfaring og interesser for videre proces mv.
Hvordan skal det laves: <i>Hvad skal der til for, at projektet kan gennemføres? Hvem er ansvarlig for hvilke aktiviteter? Tidsplan for de forskellige opgaver.</i> Eksempler: Lidt mere om aktiviteter, effekt og potentiale	Projektet planlægges okt-dec 2026 i flere spor - til gensidigt stimulation: A. Et faglig, teoretisk lærings-spor (input) på 2 seminar-workshop med information om planter havedesign og praktiske metoder i form af oplæg og workshop fra professionelle have-eksperter. B. Konkret inspiration - koordinerede besøg / udflugter – dels hos have-eksperter og naturplanteskole i Hedehusene, dels lokalt i bydelens haver, der viser eksempler på tiltag for vand og biodiversitet. Der vil være tale om 'åbne haver'-besøg i flere haver. Dette konkretiserer teorien ved i praksis at vise hvad man kan gøre, hvor flot det bliver osv. Man kan få tip og adgang til køb af planter og materialer mv. C. Lokalt arbejde i egne haver - individuelt og gruppevis Her kan det være inspirerende at besøge og se haver, også før tiltag iværksættes. Man kan koordinere fælles læring og arbejde om aktiviteter, så man hjælpes ad og også inddrager andre i arbejdet. D. Kontakt og skabelse af netværk + samarbejde + fundraising på sigt Aktiviteterne skaber interesse og samler aktører, kan afføde nye tiltag i samarb. med kommune, fonde og andre aktører. Lokale ressourcepersoner vil spille en vigtig rolle og at der i høj grad sker erfaring og vidensudveskning, inkl. deling af onlineresourcer, digitale materialer osv. Primær ansvarlig for projektet er Gitte (opstart og koor.). Hun samarbejder med flere andre parter (GNF, grundejerforeninger, ECV, koloni- og fælleshaver mv) om rammer og organisering (LU-seminar og andre. LU- personer med interesse for vandopsamling: Gitte, Thomas S, Erik, Lise, Ditte, Kristoffer). 1: Modvirke sommervarme og tørke samtidig begrænse havearb. og vanding. Ved at omorganisere og inddrage tagvand kan man designe en mere frodig, mangfoldig og levende have, og på sigt gøre mindre i sin have. En klimasikring med brug af naturens egne mekanismer kan begrænse tid og ressourceforbrug.

	2: Bevar og styrk haveressourcer – også ift. nye boligejere, der fælder træer, bygger og flise-belægger haven for at begrænse havearbejde, selvom planterne styrker haven ift. vand, varme og vind og skaber skygge og læ. De vil kunne se andre havetilgange, og få inspiration til lette alternative havedesign, der kan kaste mere af sig, er børnevenlige og tilmed giver mindre arbejde. 3: Brug af regnvand fra flere haver, bl.a. nær Utterslevmose, vil kunne begrænse pres på kloaksystem, og bidrage til at mosen kan få mere vand og liv. Hvis arbejdet med vand i haver koordineres til et fælles vandreservoir ved mosen, kan det fungere som klimasikring, der også kan fungere som en mindre sø om sommeren, og skøjteareal om vinteren. Derved bidrager haveejere og villaareal bidrage til udvikling af bydelen. Tilsvarende kan gælde ift. Kagsmose og åløb mv. mellem haver. Projektet kan modne en interesse for et samarbejde om tiltag, som andre aktører, inkl. Lokaludvalg kan kvalificere og bakke op ift. Kbh. Kommune, HOFOR og andre. 4. Andet: Kontakt og netværk kan på sigt omhandle andre ting, som der er erfaring med bl.a. i Grønne nabofællesskaber - dialog om fx solceller på tage, delebiler, private ladestander og elbil som lokal elforsyning, forskellige typer klimatiltag og renovering / udvikling af boliger og havearealer, inkl. delebolig.
--	--

Kommunikationsplan: <i>Hvordan kommer vi i kontakt med målgruppen?</i> <i>Hvad er hovedbudskabet?</i> <i>Hvilke formidlingskanaler bruges (møder, web, plakater, klummen etc.)?</i>	Formidling af flere kanaler, særligt indledningsvis. Evt. QR-kode til LU-site. - Lokaludvalgets standere, FB- og hjemmeside samt nyhedsbrev - Andre SoMe-kanaler – relevante lokale FB-grupper (Fælleshaverne, Brønshøj Haver, GNF-Husum og Brønshøj, - Opslag på biblioteket, i kirker, supermarkeder mv. - Brug af mailing-lister fra grundejerforeninger, m.fl. – og deres FB. - Andet?																								
Budget: <i>Alle budgetposter i projektet.</i>	<table><tr><td>Formidling, annoncering, flyers, tilmelding(?) mv.</td><td>=</td><td>1.000 kr.</td></tr><tr><td>2 x lokaleleje a 1.500 kr.</td><td>=</td><td>3.000 kr.</td></tr><tr><td>2 x prof. oplægsholdere a 3.000 kr.</td><td>=</td><td>6.000 kr.</td></tr><tr><td>Drikke og bispising</td><td>=</td><td>4.000 kr.</td></tr><tr><td>2 x besøg hos haveeksperter a 2.000 kr</td><td>=</td><td>2.000 kr.</td></tr><tr><td>2 x lokale workshopmøder og diverse havebesøg</td><td>=</td><td>2.000 kr.</td></tr><tr><td>Materialer til have - frø, planter, info-foldere</td><td>=</td><td><u>2.000 kr.</u></td></tr><tr><td>I alt</td><td>=</td><td>20.000 kr.</td></tr></table>	Formidling, annoncering, flyers, tilmelding(?) mv.	=	1.000 kr.	2 x lokaleleje a 1.500 kr.	=	3.000 kr.	2 x prof. oplægsholdere a 3.000 kr.	=	6.000 kr.	Drikke og bispising	=	4.000 kr.	2 x besøg hos haveeksperter a 2.000 kr	=	2.000 kr.	2 x lokale workshopmøder og diverse havebesøg	=	2.000 kr.	Materialer til have - frø, planter, info-foldere	=	<u>2.000 kr.</u>	I alt	=	20.000 kr.
Formidling, annoncering, flyers, tilmelding(?) mv.	=	1.000 kr.																							
2 x lokaleleje a 1.500 kr.	=	3.000 kr.																							
2 x prof. oplægsholdere a 3.000 kr.	=	6.000 kr.																							
Drikke og bispising	=	4.000 kr.																							
2 x besøg hos haveeksperter a 2.000 kr	=	2.000 kr.																							
2 x lokale workshopmøder og diverse havebesøg	=	2.000 kr.																							
Materialer til have - frø, planter, info-foldere	=	<u>2.000 kr.</u>																							
I alt	=	20.000 kr.																							
Sekretariatshjælp: <i>Hvilke forventninger er der til sekretariatet?</i> <i>Hvilke opgaver skal sekretariatet hjælpe med?</i>	<u>Inden projektstart:</u> At være sparringspart; sikre at projektdesign og organisering holder. Hjælp til formidling (køb og tryk af materialer mv) ifm. afholdelse og tilmelding, gerne digitalt. <u>Undervejs:</u> Sparring fx ift. at få flere med, kendskab til fag- og ressource-personer i og udenfor bydel og kommune + kobling til projekter. Måder at understøtte projekt og netværk over tid, ift. vand og biodiversitet i Københavns Kommune. <u>Afslutningsvis:</u> Opsamling på erfaring + overvejelser om udvikling, kobling til andre tema og aktiviteter + fundraising af alternative kanaler.																								